

30. apr., četrty leta 46. dne. Izven Jugoslavije:
Celo leto 120 dn. Inzerati ali oznanila se
glačunajo po dogovoru; pri večkratnem
inzeriranju primeren popust. Upravišтво
sprejema naročnitno, inzerate in reklamacije.
Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Polstina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišтво je v Mariboru,
Koroška cesta št. 3-7. Uredništvo se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

48. števil.

Maribor, dne 30. aprila 1928.

Letnik XV.

Policajdemokratska kriza.

Beograjska vladna kriza je stopila sedaj v poglavje, ki se lahko imenuje najhujša kriza demokratske stranke in njena velika blamaža. V sestavljanju vlade se sedaj vežba šef demokratskega kluba g. Ljuba Davidovič. Pašić-radikal to stvar dobro razume, pusti pa tudi tokrat, da se z njo ukvarja in ubija nekdanji močni, sedaj pa zelo oslavljeni in zmedeni tekmeec-demokrat.

Pašić je deset dni sestavljal vlado in ves ta čas je dobro in spretno porabil v popolno razkrinkanje demokratov. Povabil jih je v koalicio ter vprašal po pogojih. Pogoj, ki jih stranka stavi ob taki priliki, so najboljše merilo njene resnosti in njenega parlamentarizma. Pričakovalo se je, da se bodo tudi demokrati tega zavedali, a kaj še, demokrati so nastopili naduto kakor tedaj, ko so bili še na vladi in so sami sebe imenovali «sol Jugoslavije». Mesto da bi se zavedali, kako se je ta «jugoslovanska sol» pri volitvah zvedenila, nastopajo kot da imajo kakih 110 mandatov, a oni, ki so zmagali, komaj 52. Radikalni so odkrito povedali, kaj bi hoteli dati v zadnjem slučaju: toliko in toliko portfeljev postranskega značaja, upravnih mest itd., demokrati so pa zahtevali vse to, kar so imeli v nekdanji koalicio in še nekaj več.

To se je zahtevalo z ravno tako širokoustnim kakor smešnim povdankom, da je treba upoštevati položaj pred enim letom in da je demokratska stranka enaka radikalni, samo da so jo radikali nelegalnim potom zmanjšali pri volitvah. Tak nastop je — po vsej pravici kratko rečeno — neresen in tudi smešen. Tako približno se je izrazil tudi Protič, ko je bil po kraljevem adjutantu povprašan glede politične situacije.

Radikalni so rekli demokratom: Mi, ki imamo toliko mandatov, si obdržimo glavno, vam, ki jih imate toliko manj, pa pustimo ostalo. Demokrati pa hočejo narobe! In da bo policajdemokratska komedija še večja, morajo sedaj demokratski listi na debelo beležiti kot največji uspeh Davidovičev mandat za sestavo vlade. Pašić je gotovo sam svetoval kroni, naj se drži formalnosti in parlamentarnih običajev ter poskusi še z drugim mandatorjem. Lahko bi že bil sestavil samoradikalno vlado, pa ni hotel, češ: naj se le napihujejo demokrati z 52 mandati pri tem, kar se še radikalom z okrog 130 ni za malo zdelo. Demokrati z redkimi izjemami se vsega tega ne zavedajo ter slavijo svoj uspeh, kakor da bi imel Pašić priti v Davidovičev demokratski kabinet za kakega ministra zdravja ali pa za šume in rude, dočim bi Pribečevići na podlagi predletnega položaja držali finance, notranje zadeve, šolstvo, promet in vse drugo, kar je važno na vladi.

Od cele neresnosti, ki diči demokrate v sedanji vladni krizi, pade največja porcija na Davidovičev mandat. Davidovič je sam rekel: «Kaj pa hočem, moral sem sprejeti ta «bajagi» (navidezni) mandat!» — Navidezno je ta mandat zares v vsakem oziru. Davidovič delovne vlade ne more sestaviti. Z radikali so do malega vse vezi pretrgane, zemljoradniki zahtevajo, kar demokrati ne bi mogli dati in tudi to ne more koristiti, da hodi po Beogradu okrog demokratov bivši socijalpatrijotski poslanec dr. Korun, ki bi sicer rad bil kak minister tudi brez poslaniškega mandata. Socijalpatrijota sta izvoljena samo dva in s Pueljem vred bi bili samo trije, ki bi se takoj in brez vsega pridružili 52 demokratom na vladi.

Davidovič lahko še izprosi ali pa celo dobi mandat za sestavo volilne vlade. S tem bi bilo cele policajdemokratske smešnice takoj konec, ker ne bi radikali niti poskusa dopustili, da demokrati izvajajo volitve ter ves državni aparat vprežejo v svojo agitacijo. Davidovič se lahko dvakrat vežba in ukvarja z mandatom za sestavo vlade, dvakrat ga bo tudi vrnil, tretjič ga pa ne more dobiti, dočim radikali že danes sestavljajo listo za homogeno vlado, ker čaka Pašić na tretji mandat, katerega bo tudi izvedel in se pri tem še postavil, češ, saj sem hotel z demokrati, pa ni šlo, ker so — kakor vidite — neresni in smešni.

Radikalni klub temeljito razmotriva novo nastali položaj po policajdemokratski izzivajoči nadutosti. V Beograd so pozvani vsi uglednejši člani radikalne stranke, pa že poprej so se vsi poslanci radikalnega kluba odločno izjavili proti smešno-nadutim zahtevam demokratov. Sedaj, ko bodo zbrani radikalni pristaši iz cele države, bo gotovo odpor proti demokratom še glasnejši.

Demokratom na «uspehih» vladnega mandata še ni dovolj, zato napovedujejo še akcijo svoje «nacionalistične mladine» — to je vseh, ki trdijo, da imajo demokrati edini in pravi monopol na državotvornost in jugoslovanstvo. Za Pribečevićem si domišljujejo vse prenapete in zmedene demokratske glave, da je armada in žandarmerija samo za to tukaj, da izvršuje, kar bodo odborniki propadajoče demokratske stranke zapovedali. Zato širijo Pribečevići ljudje in njegovi listi, kar jih še ni zmrznilo po volitvah, dan za dnem neke tajinstvene vesti, združene seveda s prikritimi grožnjami, «da se pripravljajo v najbližjih dneh resni, vele-

pomembni dogodki», «da bi bilo najbolje, če bi začeli vladati generali.» — Država naj bi bila v «nevarnosti», ker demokrati z mandati in brez njih ne morejo dobiti uprave v svoje roke. Demokrati ne poznajo drugega ljudstva, kot ono, ki trpi na svojih tilnikih breme vsiljenih «državotvorcev». V normalnih razmerah in v civiliziranih državah je navada, da stranka, ki je dobila pri volitvah nezaupnico, ali likvidira, ali pa gre v opozicijo in dela med ljudstvom dalje, dokler si ne pribori ljudskega zaupanja. Za jugoslovanske demokrate ta princip ne velja. V opozicijo, oni, demokrati? Med ljudstvom delati, oni, demokrati? To je težavno, dolgotrajno in naporno delo. Tako delo demokratom ne diši, poiščejo si kaj lažjega. Če ne gre s «predenotnim položajem, s prevaro drugih strank, pa začnejo s propagiranjem diktature, meneč, da imajo vsi generali g. Pribečevića za drugega Napoleona.

Policajdemokracija je že od volitev sem v največjem razkroju, poraz ji sledi za porazom in njena sedanja kriza v beograjski krizi bo poleg razčiščenja politične situacije v celi državi imela po vseh izglede še to dobro, da se bo v Beogradu porušila široka stena najhujših in najbrezvestnejših spletkarjev.

Politični položaj.

Kakšni elementi so stvorili demokratsko stranko? Povodom smrti glavnega demokratskega glasila «Demokratija» donaja beograjski «Balkan» pod zgornjim naslovom tole zanimivo notico: Demokratsko stranko stvorili ti-le činitelji: Brezskrajna zavist in mržnja proti radikalom, zaradi njihovega ogromnega uspeha v vodstvu Srbije za časa vojne. Strah pred kaznijo onih, ki so se v okupirani Srbiji udinjali sovražniku. Strah pred odgovornostjo vseh onih, ki so v prečanskih krajih med vojsko zatajili svojo narodnost in slavili tujece. Želja, da se s pomočjo «Jugoslovanstva» napravi med srbskim narodom zmešnjava. Castihlepnost gosp. Sv. Pribečevića, da postane on, ki je v času vojne zatajil svojo narodnost, vodja nad takšnimi elementi in da igra glavno vlogo v nezoustanovljeni veliki državi. «Balkan» se vprašuje, da li še more stranka, sestavljena iz takšnega gradiva dolgo obstojati? Kot odgovor pravi, da je pokazal, kaj bode iz demokratske stranke 18. marc, še več pa bodo pokazale prihodnje volitve. Tako govori eno izmed najbolj šovinističnih srbskih glasil, ki je vedno odobraval Pribečevića nasilja nad Slovenci in Hrvati. In demokrati potem še upajo, da jih bodo radikali sprejeli v vlado! So to pač obupneži, kateri se borijo za svoj obstoj in se skušajo rešiti še na zadnjih slamnatih bilkah, ki so jim še ostale. Hočejo radikale prepričati, da ima samo Pribečević «močno roko», s katero bo Hrvate in Slovence ugnal. Pa radikali so demokrate že obsodili na smrt, na katero demokratom ne bo treba dolgo čakati. Slovenski demokrati, ki imajo v tem oziru zelo dober nos, že trumoma zapuščajo svojo demokratsko stranko in kmalu bode gospod Pribečević sam s svojima trabantoma Kukovcem in Žerjavom tvoril demokratsko stranko.

Težka finančna kriza se kaže tudi pri ministrstvih. Splošno se govori in tudi uradno se precej potrjuje, da so vsa ministrstva porabila vse svoje depozite in da je finančno ministrstvo že odredilo vsem državnim ustanovam, da pripravijo vse za novi budget in da za svoja področja izdelajo proračunske projekte še ta mesec. V tem se vidi, kako fiktiven je bil proračun, radikali se sedaj lahko izgovarjajo na demokrate in če imajo izgovor, se za škodo, ki se dela državi, itak nihče ne briga.

Za Srbijo vse, a za Slovenijo nič! Ministrski svet je odobril kredit 40 milijonov dinarjev za poravo ceste Beograd—Niš. Ako greš iz Beograda v smeri proti Nišu, vidiš kako dobri dve ure na daleč ob obeh straneh ceste ogromne gromade granitnih kock, s katerimi bodo tlakali to cesto in potem še posuli z apnenecem. Cesto Beograd—Niš bo v znatni meri pomagal tlakati slovenski in hrvatski davčni denar. V Sloveniji še ni bila doslej iz državne blagajne popravljena niti ene cesta, za slovenske ceste ni denarja, za srbijske pa sta na razpolago granit in apnenec in davčni denar vseh treh plemen.

Trgovska pogodba s Poljsko. V Beograd je prispel naš poslanik v Varšavi, da pospeši ratifikacijo trgovske pogodbe med našo in poljsko državo, ki je bila sklenjena še pod radikalno-demokratsko koalicio. — Poljaki želijo, da bi se čimprej pogodba ratificirala, da bi lahko začeli z uvozom v Jugoslavijo po minimalni carinski tarifi.

Po svetu.

Italijanski senat proti ruski vladi. V italijanskem senatu je bila stavljena interpelacija na ministrstvo zunanjih zadev proti udeležbi zastopnikov sovjetske Rusije na konferenci v Lozani. Interpelacija zahteva, da se italijanska vlada zavzame za izključitev Rusije od

konference, ker moskovska vlada ubija nasprotnike sovjetskega režima. Take zahteve in želje gojijo fašisti, ki dan na dan pobijajo svoje nasprotnike ter se z največjim terorjem držijo na krmilu.

Angleži vračajo ruske ladje. Sodišče v Londonu je presodilo, da se Rusiji vrne devet ladij, ki so bile od angleških oblasti zaplenjene, ko je vladala v Rusiji še meščanska vojna in ko so velesile Rusijo blokirale. — Precej ruskih ladij ima tudi Francija, a se še ni odločila, da jih vrne.

Ameriška politika v Trakiji. Ko je bil zapad med seboj needin in celo sprt in je prvi del lozanske konference brezplodno potekal, so začeli Amerikanci na tihem delati s Turki kupčije in tako se bo sedaj na drugi lozanski konferenci največ razpravljalo o koncesijah, ki jih je dobil v Turčiji Amerikanec Chester. Te koncesije se nanašajo 1. na železniške proge in pristaniške zgradbe, ki merijo končno na to, da se zveže Kitajska, oziroma Tihi Ocean, s Sredozemskim morjem; 2. da se ameriški Standard Oil Comp., ki je danes udeležena na eksploataciji mosulskih naftinih vrelcev s 25%, podeli monopol (100%). Ker pa to globoko seže v interesno sfero Anglije in bi imelo tudi dalekosežne politične posledice z ozirom na angleški protektorat nad Irakom, se bo o tem v Lozani vršila seveda dolga debata, ki se konča najbrž s kompromisom.

Pogodba med Rusijo in Dansko. Med Rusijo in Dansko je sklenjena pogodba, slična oni med Rusijo in Češko. Po tej pogodbi priznava Danska Rusiji diplomatsko zastopstvo z vsemi pravicami diplomatov, dalje se bodo po tej pogodbi uredili trgovski odnošaji med obema državama in pa transportne in tranzitne razmere. Pogodba stopi v veljavo osem tednov po ratifikaciji.

Češki poziv poljski vladi. Poljska že dve leti zavlačuje ureditev meje napram Češki radi Javorine, katero je antanta prisodila Češki. Vsled tega je dr. Beneš te dni v parlamentu pojasnil tozadevno stališče češke vlade. Izjavil je, da češka vlada od svojega pravnega stališča glede Javorine ne odstopi, pač pa bo slejkoprej napram Poljski zasledovala politiko miru in tesnega prijateljstva. Vendar pa «naj tudi vsi razsodni ljudje v Poljski povzdignejo enkrat svoj glas in se ozi- rajo na skupni blagor države ne pa lokalno trmo in nacionalistični prestiž. Poljaki morajo misliti na bodočnost.» — Ta apel na Poljsko je bil potreben in tudi umesten.

Beležke.

Državna pravičnost. Zaradi pomanjkanja kredita je ustavljeno delo v sarajevskem vojnem skladišču in v armijski artilerijski delavnici ter je radi tega odpuščenih 300 delavcev in 10 pisarniških nameščenecv. Kot odgovor so objavili ti nesrečneži v sarajevskem «Jugosl. Listu» sledeče: Mi smo odpuščeni na višje povelje in se temu niti ne protivimo, magari je 300 rodbin enkrat ostalo brez kruha. Samo temu se čudimo, da država, ki nima kredita za državne potrebe in za svoj narod ter armadi tako potrebne ustanove, kot so vojaške delavnice, da ta država ima dovolj denarja za vzdrževanje ruskih kadetskih korpusov ter ruskih uradov pri nas. Kakšno korist ima država od ruskih kadetskih korpusov? Samo kredit za sarajevsko rusko kadetnico znaša več milijonov dinarjev na leto, če se tudi ne vzame v poštev škoda, ki jo ima država, ker ne izkorišča velikanskih stavb, v katerih so ti kadetle nastanjeni. Teh kadetov država ne bode mogla sprejeti v našo armado. Rusija se jih bode branila in ostali bodo zopet našim davkoplačevalcem na hrbtu. Ako smo že izgubili kruh, naj se nam še pove, zakaj ima država denar za kadetske korpuse, ki se vzdržavajo z narodnimi davki.

Buletin umorov, izdajajo orjunci pravi zagrebški «Hrvat» ko piše: Orjunci danes odkrito govorijo, do so in kaj so. Oni ne tajijo več, da razbijajo in da ubijajo, razume se ob asistenci oblasti, ki jim daje potuho. Tam, kjer te asistencije ni, tam tudi ni razbojstev in orjunske umorov, ker se bojijo za svoje glave. Ali kakor hitro čutijo asistenco redarstva, asistenco državne oblasti, so že sigurni, da lahko razbijajo in ubijajo, kakor da so v neki divji, brezpravni in hajduški državi in ne v državi SHS, ki je pravna in ki celo s svojim vidovdanskim ustavnim zakonom jamči vsakemu državljanu za njegovo osebno in imovinsko varnost. — Kadar se kak javni škandal dogodi, ki je mogoč samo na Balkanu, oblast ne more najti povzročiteljev, četudi organ orjunašev «Vidovdan» čisto jasno in glasno govori: «Mi smo tisti, ki so to izvršili!» — To velja tudi za slučaj umora zadržnega ravnatelja Jure Soča v Sarajevu. «Vidovdan» (Novi Sad) objavlja formalni buletin črez vse, kar so zadnji čas počeli, ko pravi: Tekom poslednjih deset dni imamo v boju z Radičevići, frankovci in klerikalci deseterico težko ranjenih. V teh bojih je poginil tudi vodja frankovcev v Sarajevu Soča. V Drnišu v Dalmaciji težko sta ranjena dva frankovca, v Slov. Bistrici pa trije Nemci (!). V Vojvodini ima-

mo še sedaj deset ljudi po zaporih. Tako mi živimo in boreč se čakamo na zmago naše ideje. — Buletin je oficijelen, kakor se redno izdajajo buletini o boju z razbojniki, kačaki in hajduki, ki jih preganja državna oblast. «Tako mi živimo in boreč se — čakamo —» država in ministrstvo pa vse to dopušta, kakor da bi se vse to njega ne tikalo, ampak dogajalo nekje v centralni Afriki in ne v državi, ki hoče biti kulturna in pravna.

Koliko so stale radikale volitve v Sloveniji? Radikalci sami priznavajo, da jih stane v zadnjih volitvah v Sloveniji vsak glas nad 200 dinarjev. K temu ne prištevajo stroškov, ki so jih imeli z ustanovitvijo «Jutranjega lista» ter z agitacijo. Gotovo presega celokupna svota, ki so ji porabili radikali ob zadnjih volitvah samo v Sloveniji par milijonov dinarjev. V drugih pokrajinah, zlasti v Bosni in v južni Srbiji pa gotovo desetkrat več. Radikalci gotovo niso porabili denar iz svojih žepov, temveč so ga vzeli iz državne blagajne, kar so lahko storili, ker so bili sami na vladi in jih ni nihče kontroliral. Državna blagajna je sedaj izpraznjena in ker država nima sredstev niti da izplača uradnike, bodo morali zopet povišati davke, da na ta način dobe nekaj sredstev. Tako torej izgleda radikalni blagoslov, ki so ga obljubljali. S tem, da so podkupljali svojo volilce, so jim več škodili, kot koristili, ker bodo ti z povišanjem davkov hitro radikalom nazaj vrnili tistih par dinarjev, za katere so se prodali. Če bi radikali obremenili z novimi davki samo svoje volilce, bi to nič ne škodilo. Samo, da bodo s tem trpeli tudi drugi, ki niso dobili nobenega bakšiša. Zato pa je potrebno, da se čimprej osamosvojimo od Beograda in njegovih radikalov, ki nam prinašajo samo nesrečo, ter začnemo sami Slovenijo upravljati.

Onevne novice.

Narodni poslanci iz Slovenije so se te dni odpeljali v Beograd. Opozarjamo somišljenike, da pošiljajo informacije in pritožbe poslancem naravnost na njih naslov: «Jugoslovanski klub Beograd, Narodna skupščina.»

Vsem prijateljem! Pred svetovno vojsko je bila na Dunaju ustanovljena «Slovenska liga katoliških akademikov», ki je imela nalogo združiti slovansko katoliško visokošolsko dijaštvo. Večinoma se ji je to posrečilo. Njeno plodonosno delo je ustavila in preprečila morilna svetovna vojna. Mnogo je uničila, ni pa mogla izruvati iz navdušenih src mlade slovanske generacije idejo slovanske vzajemnosti v duhu slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. V Mariboru se je leta 1920 ob priliki slovanskega orlovskega tabora ustanovila dijaška Cirilo-Metodejska liga v Pragi. Za nalogo si je nadela, združiti vse slovansko krščansko dijaštvo in med njimi širiti sporazumevanje ideje slovanskih apostolov, ter delovati za zблиžanje vseh slovanskih bratov na kulturnem in verskem polju. Danes združuje liga Cirilo-Metodejska verno krščansko dijaštvo sledečih narodov: Velkorusov, Belorusov, Ukrajincev, Slovencev, Hrvatov, Podkarpatskih Rusov, Slovakov in Čehov. Torej razven Poljakov, Srbov in Bolgarov so zastopani vsi slovanski narodi. Tudi od Lužiških Srbov je določena delegacija, ki pa radi žalostnih razmer aktivno sodelovati ne more. Naloga te korporacije je, kakor omenjeno, združiti vse slovansko dijaštvo, bodisi katoliško, unijatsko ali pa pravoslavno, v svrhu propagande Cirilo-Metodejske ideje. Liga Cirilo-Metodejska prireja propagandna in manifestacijska zborovanja po vseh mestih in državah. Največje je bilo do sedaj v reprezentančnem dvoru glavnega mesta Prage. Razven tega vzdržuje in skrbi za unijatsko bogoslužje v cerkvi sv. Jana na Skalu v Pragi. V svoj program je vzel ustanovitev unijatske knjižnice. Končno pripravlja proslavo 300 letnice mučeniške smrti apostola unijonatov sv. Jozafata 16. nov. 1923. Vendar pa to njeno zunanje delo ni edini cilj. Glavno pozornost na znotraj obrača zaenkrat vzajemnemu spoznavanju in zблиžanju slovanskega dijaštva, njegovi samovzgoji in razširjanju ideje Cirilo-Metodejske med vse slovanske narode. Slovansko dijaštvo, katoliško, unijatsko in pravoslavno, je prevzelo to delo v trdni veri, da Slovanstvu sigurno vzide ona stoletja hrepeneče očekovana lepša bodočnost, katere temelje sta več kot pred tisoč leti položila na Veliki Moravi slovanska blagovestnika sv. Ciril in Metod. Ker pa sredstva, ki so ligi na razpolago ne zadostujejo niti za najnujnejše stvari, zato se odbor obrača z gorečo prošnjo na slovansko javnost, ki simpatizira s temi cilji, da bi njeno prizadevanje podprlo. — Ciril-Metodova študentska liga, Praga II. Voršilska I.

Naši vojaški manevri in «probujači se Madžari». Po Vojvodini se vršijo vojaške vaje in to jemljejo madžarski fašisti za jugoslovanske vojne priprave proti Madžarski. V Budimpešti so imeli madžarski fašisti iz cele države svojo konferenco ter sprejeli resolucijo, ki nalaga vladi silne imperijalistične želje in zahteve, kakor pot do Reke, madžarski izhod na morje, osvoboditev nemadžarskih manjšin v Avstriji itd. Če se vlada za to ne bo zavzela ter tega ne bo izvedla, grozijo fašisti s svojo samostojno akcijo, češ, Jugoslavija se pripravlja, bodimo pripravljeni tudi mi.

Finančni minister in Novi Sad. Med finančnim ministrom in med mestom Novi Sad je nastal zanimiv in značilen spor. Novosadska mestna občina pobira drž. davke v celem svojem področju in bi ji država od celega davka morala odstopiti 10 odstotkov. Parkrat se je že urgiralo, ministrstvo financ pa le ni hotelo izplačati pripadajočih odstotkov, niti odgovorilo ni na pismene urgence. Končno gre novosadski župan dr. Žarko Stefanović sam v Beograd in k ministru Stojadinoviću ter ga prosi, naj vendar izda naredbo, da se bo denar izplačal mestu, ki je v finančni krizi. Minister je obljubil, da bo to takoj uredil in je končno še pokazal žu-

panu akt in številko svoje naredbe. Župan se vrne, mine teden, mineta dva, denarja ni od nikoder. Župan se ponovno obrne na finančno ministrstvo s prošnjo, naj vendar izpolni obljubo svojega ministra, dobi pa za odgovor, da se to ne more poprej zgoditi, dokler se ne oskrbijo še nekateri potrebni podatki od ministrstva notranjih zadev. — Kaki podatki naj bi to bili, seveda ni rečeno. Vidi se, da je vse skupaj samo izgovor in značilno je za vladu, da tako postopa z mestom, ki je v finančni krizi.

Energičen nastop beograjskih profesorjev. Profesorsko udruženje v Beogradu je po svoji večini sprejelo prav energično resolucijo, ki dela vladnim krogom dokaj skrbi, češ, da ruši državni ugled. V svoji resoluciji pravijo profesorji, da ne morejo več živeti ob samih obljubah o uradniškem zakonu in vsem drugim, ter zahtevajo, da se jim takoj priloži k mesečni plači po 1000 dinarjev, drugim učnim osebam pa primerno po kvalifikaciji. Za profesorje iz Srbije se še posebej zahteva takojšnje izplačilo že davno prisojene vojne odškodnine. Resolucija, ki je poslana tudi predsedniku skupščine, opozarja, da če te zahteve ne bodo izpolnjene do 20. maja, odvrnejo profesorji vsako odgovornost za posledice, ki zadenejo šolstvo in upravo. V Beogradu so vsi profesorji razven desetih, resolucijo podpisali ter jo potem poslali kot okrožnico na vse šole v državi. — Pristavek k tej resoluciji pravi, naj vlada smatra vsak podpis za odpoved ali ostavko, če zahtev ne izpolni. — Oni, ki imajo 30 let službe, pa s svojim podpisom ne polagajo ostavke, temveč zahtevajo penzijo.

Uradniki zapuščajo državne službe. Novosadski listi poročajo, da so sklenili profesorji državne moške gimnazije v Novem Sadu, da izstopijo iz državne službe, če vlada ne uredi vprašanja draginskih doklad. Ravno tako se je odločilo 11 sodnikov iz Novega Sada isto storiti. Vsaki dan prihajajo v Beograd državni uradniki iz vseh krajev, toda država nima novca za te ljudje, ki so njeno ogrožje. Na drugi strani pa podpira one, ki jo samo izsesavajo in vsaki dan se odkrivajo nove milijonske afere. Koliko prevar pa je še ostalo prikritih in Bog ve, kedaj pridejo na dan. Država sama pospešuje korupcijo, ker na eni strani ne plačuje uradnikov dovolj in redno, na drugi strani pa razne goljufije trpi ter jih celo protežira.

Vojaštvo trpi vsled nesposobnosti uprave. Vojno ministrstvo je poslalo letos na službovanje veliko število rekrutov, tako, da šteje sedaj skoro vsaka četa do 190 ljudi. To je za sedanji mirni čas preveliko število, kajti ministrstvo je porabilo vse kredite, ki znašajo na milijarde kron, tako, da so sedaj vojne blagajne popolnoma prazne. Ker s tem trpe vse jedinice, je ministrstvo proglasilo divizijske komande za samostojne v denarnem oziru in da si naj same nabavijo denar za oskrbo kakor vejo in znajo. Divizijske komande so napravile isto s podrejenimi in sedaj išče vojska denar, pa ga ni od nikoder. Prvi so občutili to krizo vojaški konji, sedaj pa jo že čuti moštvo. Nekatere komande so že odredile, da se radi štedenja ne kuha vsaki dan mesa, temveč samo 3—4 krat na teden. Temu štedenju se pridružujejo tudi druge komande in tako bodo morali ubogi vojaki stradati in hoditi raztrgani okrog vsled nesposobne uprave. Nerazumljivo nam je, zakaj se ne odpustijo starejši letniki, ko so se vendar rekruti že dovolj izvežbali.

Dober «kšeft» na račun države. Zopet imamo novo milijonsko afero, katere glavni junak je neki invalidski kapetan Gjurovič. On je leta 1921 prosil za dovoljenje, da sme kupovati vojni plen, ki je neuporabljiv in ki ga je sovražnik pustil na solunski fronti v strelskih jarkih v gorovju. On je to odobrenje dobil. Direkcija plena je naročila komandam, ki so zbirale takšen material, da ga smejo prodajati Gjuroviču po zelo nizkih cenah. — Tako se je na primer staro železo prodajalo po 15 para kg, bodeči žica po 75 para itd. Ker se je nakopičila ogromna količina materiala, so ga prodajali še ceneje. Črez nekaj časa pa je dobila direkcija plena prijave, proti kapetanu Gjuroviču, češ, da on ta material ne pobira po gorah, temveč ga enostavno krađe iz skladišč, ki so jih pustili Nemci in Bolgari ter, da ta material ni star in neraben, temveč še popolnoma v dobrem stanju. Uvedla se je preiskava, toda Gjuroviču niso mogli do živga. Sedaj po so dobili v roke dokaze da je v resnici kradel material iz skladišč ter ga proglasil za neuporabljivega in ga dalje prodal. Tako je na primer «kupil» na ta način velike količine bodeče žice za 125 tisoč dinarjev, prodal pa je Veleški banki samo petino od te količine za pol milijona dinarjev. Prodajal je raznim firmam, ki so zalagale državo z materialom in tako je država isto bodečo žico, ki jo je prodala Gjuroviču za neznatne svote, kupila od liferantov nazaj za neprimerno višjo ceno. Vojno ministrstvo je uvedlo preiskavo, ki je dognala, da je Gjurovič oškodoval državo za 10 milijonov dinarjev.

Teroriziranje muslimanov. Muslimani, kakor je znano, ne smejo v postnem mesecu ramazanu ničesar okusiti od vzhoda pa do zahoda solnca. Jesti in piti začnejo še le zvečer, ter nadaljujejo s tem celo noč, ter imajo ob tej priliki tudi trgovine in gostilne dalje odprte kakor običajno. Sedaj pa je prišel v okraj Nevesinje predstojnik, ki je prepovedal muslimanom, da ostanejo trgovine preko normalnega časa odprte ter se ni pri tem oziral na religiozni moment, ki pri muslimanih to zahteva. Med temi je sedaj zavladalo veliko ogorčenje ter so se pritožili pri ministrstvu, da naredbo predstojnika razveljavi.

Orjuna zahteva več žrtev. Ob priliki napada Orjuna na sarajevske meščane, pri katerem je bil ubit ravnatelj Sočo odobrava orjunski «Vidovdan» ta zločin in pravi, da s tem, da je ubit Sočo, še ni malo maščevan njihov drug, ki je bil ob tej priliki lahko ranjen. Tem

protidržavnim kačam da je treba enkrat za vselej stopiti na glavo in jih zdrobiti. A za državo je boljše, da se ti protidržavni elementi nahajajo v zemlji, kakor pa v ječi; Orjuna, da bode že preskrbela, da jih spravi s poti — Tako torej pravi glasilo Orjuna. Ni jim še dovolj kri nedolžnih žrtev, ki so morale samo radi tega pasti, ker so poštene; ti zločinci bi radi še več krvi. Dobili je bodo, da je dobo siti, pa ne več naše, ampak svoje lastne. Prišel bo kmalu čas, ko nas bodo prosili milosti. — Toda mi ne bomo poznali usmiljenja in dobro si bomo zapomnili, kako je Orjuna pobijala in divjala ter ji bomo vrnili milo za drago.

Prevare z vojno odškodnino. Kakor je znano, je naša država vojno odškodnino, ki jo je dobila od Nemčije in Bolgarije, izplačala onim podjetjem in privatnikom, ki so pretrpeli kakšno škodo ob priliki sovražne invazije v Srbiji. Sedaj so prišli na sled nekaterim ogromnim prevaram, ki so jih delali privatniki in drž. oblasti, samo, da so dobili masno odškodnino. Tako je na primer v vasi Senaje zahteval obč. predstojnik v imenu občine 24.000 dinarjev za šolo, ki jo je sovražnik porušil. Pozneje je to svoto brez vzroka povišal na 30.000 dinarjev. Ko so pa izvolili drugega obč. predstojnika, je zahteval naenkrat kar 300.000 dinarjev. Oblasti so postale pozorne, pa so odredile preiskavo. Komisija je ugotovila, da ta porušena šola vobče nikdar ni obstojala, ter da je hotel gospod občinski predstojnik odškodnino spraviti v svoj žep. Nekaj sličnega se je pripetilo z odškodnino, ki jo je prijavil samostan Rajinovac. Samostan je zahteval 113.150 dinarjev, toda okrajna sodnija mu je brez vsakega vzroka povišala odškodnino na 2.338.500 dinarjev. In okrajni predstojnik je to potrdil, češ, samostanski predstojnik nima pojma, koliko škoda v resnici znaša. Seveda je predstojnik računal in tudi dobil pošteno provizijo od samostana. Takih in enakih prevar je bilo vse polno in niti najvišji dostojanstveniki se niso sramovali varati na ta način državo.

Novo protidržavno zaroto ima zopet Subotica. — Te dni so zaprli dr. Nagy-a, ki je bil odbornik madžarske stranke. Pri hišni preiskavi, ki je bila nasvetovana od privatne strani, so našli baje obilo obtožilnega materiala o protidržavnem delu aretiranca. Baje so najdeni tudi spisi, ki dokazujejo njegove zveze z madžarskim nacionalističnim društvom «probujačih se Madžarov» in pa z Ivico Frankom ter drugimi hrvatskimi emigranti in rovarji proti Jugoslaviji. Podrobnosti se držijo v tajnosti in iz Beograda je prišel poseben uradnik, da vodi preiskavo.

Optanti beže iz Ovčjega polja. Beograjski listi so javili, kako pridno so se optanti, ki so se preselili iz Madžarske, poprijeli dela na Ovčjem polju in kako so zadovoljni. Oblasti so jim baje šle na roko in da so srečni, da so se preselili. Sedaj pa naenkrat pišejo listi, da je veliko družin pobegnilo nazaj v Vojvodino in da se tudi ostale družine pripravljajo, da se presele nazaj. Poslali so posebno deputacijo ministrstvu s prošnjo, da naj se jih naseli v Vojvodini in na Hrvatskem, ker jim v Macedoniji ni mogoče več vzdržati. Tako torej izgleda tista zadovoljnost, ki vlada v Macedoniji, da ljudje beže iz nje.

Ljubiteljica Orjuna — te zloglasne razbojniške druhal — je trgovčeva gospa Elsbacher v Laškem trgu. Dne 24. aprila je nekemu našemu somišljeniku v trgovini zatrjevala, kako vse časti vredni in poštenu so orjunci. Na opombo moža, da ne morejo biti poštenu, ker so nedavno tako divjali v Mariboru in Slov. Bistrici, je dejala, da so v Slov. Bistrici vrgli bombo klerikalci. Gospa, zapomnite si tole: Ako se tako ogrevate za orjunce, in tako mrzite klerikalce, napravite si pri vaši trgovini tale napis: Tukaj imajo vstop samo orjunci! Klerikalcem pa je vstop prepovedan! To vendar ni dosledno, na eni strani mrzeti klerikalce; na drugi strani pa jih vabiti v svojo trgovino in sprejemati od njih denar.

Povolitveni glasovi iz Št. Janža na Drav. polju. Naš vedno žalostni Dobnik je sedaj še bolj žalosten kot ga je označil dr. Kukovec v «Taboru». A postal je nekoliko podjetnejši v raznih tožbah. Toži se kar naprej, zdaj z enim, zdaj z drugim in spletkari pri sodišču proti raznim duhovnikom, kar le more. Prav poseben naravnost gadjo jezo pa ima gospod Dobnik proti domačemu gospodu župniku, katerega bi najraje vtopil v žlici vode, če bi ga mogel. Ker pa proti njemu ne najde kaj takega, s čemer bi se ga dalo objestiti in obgriziti, pa mu, dela pote s tem, da ga daje za pričo proti lastnim kaplanom, meneč, da mu s tem bogve kaj podkuri. Res, pravi otročaj. Druzega pa seveda ne more najti, da bi se maščeval za prazen nič nad njim. Da so Dobniku na poti kaplani, to je samoobsebi umevno, saj je imel tožbe dosedaj z vsakim domačim kaplanom, ali pa je zahrbtno pri sodišču in drugače spletkaril proti njim. Kaj ne, gospod poljedelec Dobnik, to je laž! Kaj? «Gospodar» in «Straža» lažeta, jih boste nesli v parlament in tam skritiziral, vaš priganjač Jare jih bo pa raztrgal, kajti ta je strokovnjak v tem, kakor je pokazal že dejansko. Kakor kak špijon hodi Dobnik okoli in išče, kjer bi se dalo kakega SLS pristaša priškrniti pri sodišču. Tožbe, zahrbtnje spletkarije, šuntanje, to je sedanje delo «najdelavnejšega» (!?) bivšega samostojnega poslanca Dobnika, ki se je sam hvalil na nekem samostojnem sestanku v Št. Janžu, da je on več storil, kot vsi SLS poslanci v Beogradu. Kaj, g. štefan, zopet laž, kaj ne da? Lastna hvala se po blatu vala! Demokrat Kukovec pa se je drugače izustil v tej zadevi! On je za resnico govoril, saj so vendar spadali demokrati in samostojni centralni podrepaniki pod skupni klobuk.

«Jutrova» objektivna informiranost. V najbolj informiranem in «najbolj resnicoljubnem» listu «Jutru» je bila dne 19. aprila med domačimi vestmi tudi notica

o dveh politikujočih duhovnikih-obrekovalcih pred sodiščem. Velik del te notice je vsestransko naravnost pod lo zaviti in neobjektivni. Nesramna laž je, da sta oba govorila na dotičnem »shodu« na Ptujski gori, ki ni bil shod, ampak le zborovanje Bralnega društva — ampak govoril je le gospod kaplan, čigar govor je itak pri sodišču. Da g. župnik ni govoril, to lahko pričajo vsi, ki so bili navzoči. Gospod župnik ni ničesar govoril še manj pa obrekoval. To stoji! Da se je na tistem zborovanju »najnesramnejše« blatilo politično delovanje dr. Žerjava, je podlo podtikanje Pečejevih medicincev in od njih nahujskanih par fantov gorskih tržanov, med katerimi je par prav zanimivih tipov — Ciglerji, krošnjariji in vlomilci. Jakob Cigler je bil še nedavno zaprt. S temi so se Pečejevi medicinci najbolj bratili ter hoteli podivjati Goru, kakor je Milko Peče sam izrekel. Da sta smatrala vse grde očitke o dr. Žerjavu v klerikalnih listih za resnične, je zopet laž, ker se o teh takozvanih očitkih v šoli sploh ni govorilo. Tega ne bo vedel nihče povedati, lahko se danes skliče vse tiste ljudi ponovno na zborovanje. Da sta jih smatrala za »resnične«, tiste očitke o dr. Žerjavu, je to tem večja laž, ker se v šoli pri zborovanju sploh ni govorilo o tej zadevi. Da sta dotična duhovnika »pregoreče« politikujoča, je zopet laž in zlobno podtikanje. kajti gospod župnik se s politiko sploh ne bavi, gospod kaplan pa ima svojo politiko večinoma v postelji ter se bavi in bori s politiko tuberkuloze.

Umrli je dne 26. t. m. v Konjicah Marija Rak, oskrbnica pri mil. g. arhidijakonu konjiškem in dolgoletna podpredsednica Dekliške zveze v Konjicah. Blago pokojnico priporočamo v pobožno molitev!

Dr. Vukašin Marković. Ta mož je po raznovrstnih, skoraj dnevnih vesteh raznih režimskih listov postal nekaka bajeslavna osebnost. Doma iz Črne gore je študiral v Nemčiji in Rusiji, koncem vojne je bil zopet v Rusiji in odtod se je ob prvih volitvah vrnil domov, kjer je agitiral za komunistično stranko. Ko se je začelo politično preganjanje in je posebno divjalo po Črni gori, je pobegnil v planine ter zbral okrog sebe malo četo. Tedaj so ga začeli beograjski listi proglašati za najhujšega hajduka, kjerkoli je bil kak spopad z orožniki ali kak drug izgrede, povsod naj bi bil dr. Marković vodja ali vsaj poleg. Nešteto krat so ga pustili režimski listi ubiti, raniti, predati se ali pa pobegniti med Albance ali pa med črnogorske emigrante v Italijo. Pa vse to je bilo samo za par dni, pri prvem spopadu v Črni gori — evo ti — zopet dr. Marković. Demokrati, ki so imeli tedaj policijo v svojih rokah, so začeli strašno martretirati njegove mnogoštevilne sorodnike, med katerimi so bili tudi radikali in tedaj so se radikalni listi oglasili, da je dr. Marković dober, popolnoma nenevaren človek, katerega je samo politično sovražstvo poglano v gozdove in ki celo v gorah kot zdravnik zapuščenemu prebivalstvu mnogo dobrega stori. — Potem je bilo o dr. Markoviću precej časa vse tiho, sedaj pa ga naenkrat vidijo zopet potovati v Italijo, potem na Dunaj, iz Dunaja v Moskvo, iz Moskve pa v Sofijo in ko si prizadevajo pri bolgarski vladi za njegovo izročitev, izgine iz Sofije — brez — sledu.

Boj za črnogorski arhiv. Te dni je bil odkrit v Cetinju arhiv bivše črnogorske vlade in komaj da so o tem zvedeli v Beogradu, že je zunanji minister zapovedal, da se ta arhiv prenese v Beograd. V arhivu je mnogo važnih aktov o predaji Črne gore Avstriji in o zakulisnem delovanju kralja Nikite, večino arhiva pa tvorijo stare listine, ki so velike važnosti za zgodovino Črne gore. Ko je črnogorska javnost zvedela, da misli Beograd imeti zase to črnogorsko narodno dragocenost, so vsi listi brez razlike strank nastopili proti temu, naglašajoč, da bi se cela Črna gora uprla temu ropu. List »Narodna Riječ« piše, da je odlok zunanjega ministra samo izgovor nekaterih radikalnih politikov, ki si hočejo arhiv prisvojiti, da bi potem nastopili proti nekaterim Črnogorcem. V arhivu se nahaja tudi mnogo dragocenosti bivše kraljeve rodbine, in te menda tudi dišijo Beogradu. Kakor se vidi, bo boj za arhiv zanimiv kajti centralisti ga hočejo na vsak način dobiti v Beograd, kakor so spravili dol že premnogo »zaplenjenih« predmetov.

Roparski napadi v Črni gori se vedno množe. Sedaj so razbojniki izvršili že peti napad v tem mesecu na cesti Cetinje—Kotor. Napadli so kotorskega trgovca g. Djako Lajmoviča ter so ga prisilili, da jim je izročil ves denar, ki ga je imel. Potem so ga pustili, da je mirno nadaljeval pot.

Iz strahu pred sodiščem šel v smrt. V Sarajevu je skočil skozi okno na ulico podpolkovnik Mihajlovič ter obležal težko poškodovan. Policija ga je prepeljala v bolnico, kjer je čez kratko časa umrl. Preiskava je dooznala, da je bil podpolkovnik ravno isti dan, ko se je ubil, klican na razpravo v Sandžak, ki se je vršila proti njemu radi tega, ker je on pred 10 leti nagovoril nekake narednike, da je izvršil umor. Cela stvar se je vlekla 10 let, ker so bile vmes vojske in Mihajloviča niso mogli izslediti. Sedaj pa se je Mihajlovič, ki je bil najbrž glavni krivec, ubil ter se na ta način rešil odgovornosti.

Gozd v plamenu. V gozdu pri Užicah v Srbiji je nastal požar, ki je zavzel precejšnje dimenzije. Požar so povzročili cigani, ki so taborili v gozdu, pa se je od njihovega ognja užgalo suho listje. Požar se je s pomočjo vojaštva posrečilo lokalizirati.

Rusi dobe svojo gimnazijo. V Subotici je ruska kolonija dobila od mestne občine v najem staro vojašnico, v kateri bodo otvorili gimnazijo za otroke ruskih beguncev. Pouk se bo vršil v ruščini.

Politični umori. V vrsti umorov in ubojev, ki se do gajajo po Srbiji, jih je večje število tudi političnega značaja. Strasti, ki so se razvnele v volilni agitaciji, se še

niso polegale, sedaj je med seljaštvom dovolj sovražstva in maščevalnosti še od prej, nove spore pa povzroča od volitev sem nepretrgano politiziranje. Tako poročajo beograjski listi, da sta v selu Domirovci tako dolgo politizirala seljaka Stankovič, radikal in Jovanovič, demokrat, dokler ni prvi drugega ubil in potem pobegnil v gozdove.

Obnoveitev velikega industrijskega podjetja v Sloveniji. Firma Ludvig Franz v Mariboru je zopet zgradila svojo, v februarju prošlega leta pogorelo tovarno testenin in mlin ter je začela te dni izdelovati testenine. Tovarna je najmoderneje urejena ter bo v stanju izdelovati vsak dan 20.000 kg makaronov in drugih testenin. Obnoveitev tega velikega in modernega industrijskega podjetja, ki bo zaposlovalo veliko delavcev in bo lahko uspešno konkuriralo z inozemskimi podjetji ter popolnoma krilo naše potrebe, poleg tega pa še lahko izvažalo, toplo pozdravljamo, ker bo znatno povzdignilo naše gospodarstvo. Istotako bo najmoderneje urejeni mlin, ki bo dnevno zmlal šest vagonov žita, začel obratovati v enem mesecu.

Drzen rop. V vasi Zečev varoš v Srbiji so vdrli ponoči razbojniki v hišo posestnice Smiljene Zec. Razbili so s kamnom okno, ter so zlezli trije v sobo, četrti pa je stal zunaj na straži. Potem so prišli najprej hčerko Smiljene ter ji zavili glavo z robcem, da ni mogla vpiti. Eden od razbojnikov jo je udaril z samokresom po glavi, da je omedlela. Nato so planili na posestnico, jo zavili v rjuho in povezali povrh z vrvmi ter jo porinili pod posteljo. Ko so obe na ta način »umirili« so pobrali ves denar, ki jim je prišel pod roko in to dva bankovca po 100 dolarjev, 9 ameriških zlatih dolarjev, in ameriškega platna in sukna v vrednosti 16 dolarjev. Potem so izginili brez sledu.

Iz Ptuj.

Sreča v nesreči. Dne 25. t. m. se je peljal gostilničar Ernst iz Ptuj v svoj vinograd v Haloze. Vozil se je s parom konj s hlapcem ter sinčkom. Dravinja je narasla. Fantka pusti na te jstrani reke, sam s hlapcem pa vozi s konji čez most. Voda je na drugi strani mosta izdolbela globoko jamo, konj pride vanjo in potegne za seboj drugega z vozom, gostilničarjem in hlapcem vred. Dravinja vsem izpodmakne tla jer jih zagrne. Konja sta utonila. G. Ernst in hlapec sta se rešila, ker sta se prišla vej nekega drevesa ob reki. Skoraj dve uri sta visela na vejah in klicala na pomoč. Prišli so kmetje in ju rešili z vrvo. Iz Ptuj je šla ekspedicija na lice meste, ki je prepeljala ponesrečene domov.

Umrli je g. Gregorec, oče gostilničarja ob cesti v Vurberg. Bil je skrben gospodar, v mlajših letih godec, ki je rad rekel kako veselo in smešno. Godci so ga spremlili tudi na zadnji poti na pokopališče v Rogoznico in tako izkazali čast svojemu tovarišu. Prizadeti obitelji izrekamo iskreno sožalje. — V Ptuj so pokopali vpojenega majorja Kolerja, znano ptujsko osebnost. Naj v miru počiva.

Nove zgradbe. Gospod Pavel Pirich je povečal svojo tovarno za usnje v Dravski ulici. Stavba je že gotova. V Budini si je postavil gostilničar pri Belem križu g. Reich nove hleve. Drugače pa ni opaziti posebne podjetnosti v zidanju hiš.

Prememba posesti. Hišo št. 14 na Ljutomerski cesti je kupil od gospoda krojaškega mojstra Vaupotiča g. dr. Krapež, koncipijent pri odvetniku dr. Fermevcu.

Mariborski dijaški Orel in Orlica sta preteklo nedeljo priredila v Društvenem domu v Ptuj akademijo, ki je lepo uspela. Nastopi, deklamacije, petje, vse je zelo ugajalo. Telovadba Orla in Orlice je bila precizna, telovadba na bradlji dovršena. Bog živi!

Srečen Polenšak, ki imaš tudi že Orjuno. Ustanovil jo je tukajšnji učitelj. Učiteljstvo, le tako »vzgojij« narod! Tudi Sv. Urban dobi Orjuno. Ptujski Orjuni načeljujeta g. lekarnar Orožen in odvetnik dr. Šalamun. To je gotovo izbrana reklama za njiju firmi.

G. Vavda Milan, strokovni učitelj v Mariboru, je od 1. maja t. l. pridelen deški meščanski šoli v Ptuj.

Iz Slov. Bistrice

Trgovska banka in Orjuna. (Poročilo iz Slov. Bistrice). Trgovska banka ima svojo svojo podružnico tudi v Slov. Bistrici. Uradnik slovenjebistriške bančne filijalke je neki Puncer, ki je član akcijskega odbora Orjune. O ravnatelju trgovske banke Brumcu pa je znano, da je podporni član Orjune. Trgovska banka v Slov. Bistrici dela največ z denarjem poštenih in miroljubnih Bistričanov in kmetijskih okoličanov, ki so vsi ostri nasprotniki orjunašev. Bistričani in okoličani, sedaj pa le pomislite, da si sami spletate orjunaški bič, ako nalagate svoj denar v Trgovsko banko, katere ravnatelj je podporni član Orjune, njen uradnik pa celo član akcijskega odbora, katerega naloga je ravno pretepavati miroljubne ljudi in jim uničevati osebno lastnino. V Slov. Bistrici imamo vendar naš pošten denarni zavod, ki uporablja svoj kapital v občo korist. — Dolžnost vsakega poštenega Bistričana in okoličana je, da dvigne svoj eventualno v Trgovski banki naloženi denar in ga prinese v naš denarni zavod.

Nacionalnost slovenjebistriškega župana. Naša Slov. Bistrica je tako srečna, da ima za župana policajdemokrata v osebi trgovca Omerza. Demokratje se v zadnjem času na vse pretege širokoustijo in tak čisti jugoslovanski nacionalist demokratskega kalibra bi rad bil tudi naš župan Omerza. A o g. Omerzi čivkajo slovenjegraški in slovenjebistriški vrabci, da je bil za svojega bivanja v Slov. Gradcu eden najbolj zagrizenih »turnerjev« in celo »Fahnenjunker« pri »Turnvereinu«.

Kot »turner« in »fahnenjunker« se je v nacionalnem oziru toliko opral, da je danes zrel za županskega policajdemokrata in velikega prijatelja Orjune. Ako bi bilo Orjuni res kaj na tem, da bi skrbela za povzdigo nacionalnosti, potem bi imela predvsem dovolj in največ opravka ravno z demokratskim županom v Slov. Bistrici. Tako je, kaj ne, g. »fahnenjunker« in župan, g. Omerza?

Slovenjebistriški živinozdravnik Peter Škofič in Orjuna. Iz Slov. Bistrice nam poročajo. Pri nas imamo živinozdravnika Škofiča, ki je čisto pravoveren orjunaš in je bil v pripravljalnem odboru, ki je imel nalog, vse v Slov. Bistrici pripraviti za ustanovni občni zbor Orjune. Ko so pa Orjunci vrgli bombo in težko ranili 6 oseb, je prišlo tudi ime orjunaša Škofiča v časopisje. Škofič se je zbal javnosti in da bi zabrisal svoj orjunaški pečat, je zelo mistificiral »Slovenca«, ki mu je res tudi nasedel. Še enkrat pribijemo, da je živinozdravnik Peter Škofič organiziran orjunaš in je bil v pripravljalnem odboru. Dolžnost Bistričanov in okoličanov je sedaj, da gospoda Škofiča kot organiziranega orjunaša in sokrivca na krvavem slovenjebistriškem dogodku bojkotirajo. Gospod Škofič naj odslej zdravi orjune, kmetsko živino pa bo lečil drug živinozdravnik, ki se bo v kratkem času naselil v Slov. Bistrici. Ako bodo slovenjebistričani in okoličani pametni in dosledni v izvajanju bojkota napram Škofiču, bo ta presneto kmalu ozdravljen orjunaštva.

Strah pred »protiorjuno« v Slov. Bistrici. Vam, od Orjune preganjanim Mariborčanom se niti ne sanja, kak strah imajo slovenjebistriški orjunci pred protiorjuno. Noben orjunaš si ne upa iz Slov. Bistrice v okolico in v vsakem kmetskem fantu vidi že protiorjunaša. Te dni je bilo v Slov. Bistrici smeha na cente, ko je brusil pred nekako protiorjuno pete davčni uradnik iz Slov. Bistrice orjunaš Fricek Pirkmajer. Tekel je naravnost na orožniško postajo in tamkaj zahteval zaščito proti protiorjuni, ki mu streže po življenju. Zandarji so ga res zastražili, a ta straža je bila popolnoma nepotrebna, ker Pirkmajerja ni preganjala nobena protiorjuna, ampak miroljubni kmetijski fantje so šli skupaj po opravkih v Slov. Bistrico in se za junaka Friceka niti zmenili niso. Ko je Fric pogledal iz Slov. Bistrice in videl prihajati nasproti večje število kmetijskih fantov, ga je stresel na celem telesu strah pred protiorjuno in beži — beži pod zaščito žandarskih bajonetov. In še sedaj se smeji junaku-orjuncu Fricetu radi pobega pred namišljeno protiorjuno cela Slov. Bistrica z žandarji vred.

Kako postaneš orjunc? Orjunci se silno razburjajo, ako se jim upravičeno očita, da so čisto navadni tolovaji, pretepači, sploh banditska banda, ne, oni hočejo biti samo bolj vročekrvni nacionalisti in nič drugega. Da pa temu ni tako, nam svedočijo že ceremonije pri sprejemu v Orjuno in ravno te ceremonije so nam dokaz, da je Orjuna organizirana razbojniška banda. Ako hočeš postati orjunc, moraš biti že dobroznan policajdemokrat, narodni socialista in seve sokolaš. Kot tak se moraš obrniti na enega izmed najbolj pravovernih orjuncov, najboljšo do častnega četaša, ki je razbijal Cirilovo tiskarno in sedel v preiskovalnem zaporu in ta te potem prijavi za vstop glavnemu odboru. Predno ti pa izstavi odbor orjunske izkaznico, mora jamčiti za tvojo zanesljivost poleg prijavitelja še ena druga orjunska priča nato še le se ti izroči legitimacija in te prideli enemu izmed odborov Orjune. Ako torej hočeš postati orjunaš, se ti najprej potiplje na zobe in moraš imeti že po svoji preteklosti znake policajdemokratskega pretepaštva in solske posurovelosti. Iste ceremonije kot Orjuna imajo pred vstopom v organizacijo prostozidarji in anarhisti; torej že pristopni ceremonijel nam je dokaz, da je Orjuna ena čisto navadna razbojniška banda, katero moramo nasilnim potom zatreti in iztrebiti iz poštene slovenske javnosti.

PORAVNAJTE NAROČNINO! NAROČITE »STRAŽO«!

Z 2. majnikom začnemo naš novi podlistek

»DUŠICA«.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczj, prevedel Paulus.

Ozadje tvori francoska revolucija leta 1792., dogodki pa se vršijo večinoma na Angleškem. Povest je velezanimiva in nam popisuje doživljanje in junaške čine drznega, neugnanega Angleža, ki se skriva pod prikritim imenom »Dušica« in nešteto krat zvodi za nos najbolj pretkane francoske vohune, se iz zgolj »športa« podaje v največje nevarnosti in mnogokrat za las uide smrti, Roman je pol usodnih zapletljajev, ki so pa dostikrat tako komični, da ne veš, ali bi trepetal od strahu za »Dušico« — ali pa se smejal njegovi nedosežni drznosti. »Prime« te že koj izpočetka in brez sape boš ga bral do konca. — Vsak del tvori zase enotno povest. Upamo, da bomo kakor s prejšnjimi tudi s tem podlistkom zelo ustregli našim cenjenim naročnikom.

Pri tej priliki opozarjamo, da so vsi dosedanji »Stražni« podlistki: »Moj stric in moj župnik«, »Gladiatorji«, »Zgodba o nevidnem človeku« izšli v ponatisu in se za izredno nizko ceno dobijo v Cirilovi tiskarni. Sezite po njih, zlasti naša izobraževalna društva! Zabavnega berila je dandanes malo in knjige so drage. Zato ne zamudite prilike in naročite te v resnici po ceni knjige! Zaloga zaradi visokih stroškov ni velika.

Iz Maribora

PROSLAVA 1. MAJA

v Mariboru se vrši po sledečem redu:

Ob 9. uri sv. maša v stolnici.

Ob 10. uri shod krščanskega delavstva v Gamrinovem vrtu. Vstop imajo somišljeniki SLS in prijatelji naših organizacij. Na shodu govorijo narodni poslanci Jugoslovanskega kluba.

Popoldne izlet na Košake (Lajtersberg) h g. Muravsu. Odhod točno ob 2. uri popoldne od glavnega koldvora, zbirališče pri gostilni «Wilson». Za izlet je naprosena tudi godba katoliške omladine, ki bo sodelovala ako bodo člani prosti.

Izletnikom priporočamo, da si vzamejo nekaj jestvin na pot. Za pijačo je preskrbljeno pri gospodu Muravsu. Izlet se vrši samo pri lepem vremenu. Prosimo, da se shoda in izlet našega vrlega delavstva udeležijo tudi drugi somišljeniki SLS.

Pripravljalni odbor.

Zbor zaupnikov SLS za mariborski okraj se je vršil dne 29. aprila. Udeležba je bila zelo lepa, akoravno se je na shod vabilo šele zadnje dni. Zbor je vodil predsednik okrajne organizacije g. Jakob Florjančič. Glavno situacijsko poročilo je podal narodni poslanec Vesenj. O strankinih in organizatorijskih ciljih za bodočnost je govoril poslanec Žebot. Debate so se udeležili: poslanec Pušenjak ter gg. Veronek, Žolger, Gril, Kolman, župan Fluher in še več drugih. Zbor je odobril politiko in taktiko Jugoslovanskega kluba in izjavil, da je moč SLS vedno večja. Zborovanje je pokazalo, da so naši agitatorji in organizatorji neprestano na delu.

Za naše časopise. Zbor zaupnikov SLS dne 29. apr. v Mariboru je prišel po inicijativi kmetskih in delavskih zaupnikov do zaključka, da se naj pozove vse naše somišljenike na intenzivno agitacijsko delo za širjenje «Straže» in «Slov. Gospodarja».

Mariborski orjunci zopet na delu. Minuli teden so se vršili na državnem moškem učiteljskem v Mariboru usposobljenostni izpiti. Med kandidati za usposobljenost je bil tudi slovenjebistriški učitelj Babšek, ki je Slomškar. V petek popoldne je gospod Babšek pred učiteljskim prelistoval knjigo, ko se mu približa mlad neznan človek z vprašanjem: Kaj ne, ti si Babšek? in pri tem ga že udari prav občutno s palico po glavi. Ko se Babšek nekoliko oddahne od udarca in pogleda okrog sebe, so vreli orjunci že od vseh strani nanj in samo kar najhitrejši beg v učiteljske je rešil gospoda Babška še nadaljnjega batnanja. Človek, ki je udaril gospoda Babška je nosil, seve kot tolovaji in razbojniki že to delajo, da jim žrtev ne uide, znak čehoslovanskega Orla. Od sedaj naprej se mariborski orjunci ne bodo posluževali samo bomb, revolverjev in palic, ampak se bodo začeli še tudi maskirati in nositi znake nesprotnih organizacij, da ne bodo zgledali nevarni že od daleč. Gospodu ravnatelju Pircu povemo danes mirno in odkrito, da je med učiteljskimi zelo veliko orjuncem, ki nosijo orjunske znake in je bil napadalec g. Babška skoro gotovo učiteljski. Kakšni učitelji, da bodo učiteljski orjunci, pa presodi lahko javnost sama.

Lepe učitelje bomo imeli. V petek zjutraj je šla gruča učiteljskih skozi park in prepevala: Trst, Gorica, Reka itd. in mesto; svi če Sokolovi; svi če orjunaši. Spremljal jih je nek vadniški učitelj, ki pa zadeve gotovo ni naznanil gosp. ravnatelju Pircu, da bi vroče-krvnežem še enkrat razložil tozadevni odlok višjega šol. sveta, ki prepoveduje dijaštvu vtikati se in navduševati za orjunske ideje!

Fotografija mariborskega stražnika po srcu orjunaša. Tedaj, ko so kulturonoši iz Mariborski tiskarne pretepavali urednika Goleca, je bil policaj pred gostilno Orovič in videl celi prizor. Neki mariborski Nemeč, priče na razpolago, je rekel stražniku, priskočiva revežu na pomoč in ga braniva, a stražnik je Nemeč porinil v gostilno Orovič s pripombo: «Pojva rajše na en četrt in ne vmešavajva se v zadevo, ki naju nič ne briga». Smo radovedni, ali se bo policijski komisariat zanimal za ta slučaj in ga preiskal, ker za slučaj Stupan se doslej niti zmenil ni. Ako se tako orjunaškofilno postopa od varnostne oblasti, potem se ne moremo čuditi, ako nima mariborska javnost prav nobenega zaupanja v mariborsko državno policijo.

«Stražin» urednik Golec išče sočutja, piše «Tabor» dne 27. aprila in pravi med drugo slamo: «Ali ima Golec 70 odstot. invalidsko pero? Iz «Straže» ni čutili!» — Vemo, vemo, da «Stražini» uredniki niso glede peresa 70 odstotni invalidi; pač pa lahko z mirno vestjo trdimo, da so «Taborovi» uredniki telesno vsi zdravi in glede kulture in občejanja prvostepeni divjaki, a glede peresa pa vsi od lažipoeta Spindlerja do narednika Ozima 100 odstotni — torej težki nivalidi. Z ravnokar označeno sodbo nad «Taborovem» uredništvom se bo strinjala cela slovenska javnost in upamo, da tudi slavno uredništvo orjunskega «Tabora».

Hajduško senzacijo je imel Maribor včeraj ravno opoldne. Po Gledališki ulici je pritekel vojak, za njim je pa vpila neka gospa, da jo je okradel. Ko skočita na oglu Stolne ulice proti njemu detektiva gg. Fradel in Roje, je vojak potegnil bodalo ter divje mahajoč z njim zbežal po Glavnem trgu, Gosposki in Jurčičevi ulici, detektiva pa za njim. Na Grajskem trgu je bežečega vojaka prestregel neki pasant in tako se ga je dalo ukrotiti. Ukradeno ročno torbico je med begom odvrget, v njej je bilo 3266 K ne še nekaj avstrijskega denarja. Vojak se piše Nikoforov, redov 45. pp. in bo najbrž nekod od bolgarske meje. Policija ga je predala vojaški oblasti.

Tvrdo Pinter & Lenard, železnarno v Mariboru, smo v zadnji številki ožigosali, češ, da inserira v «Orjuni». Prepričali pa smo se, da je pri tem tvrdka nedolžna, ker je svojčas naročila inserat le enkrat in sicer le za prvo številko «Orjuna», ko še list ni bil znan. «Orjuna» pa isti inserat sedaj še dalje objavlja, ne da bi

bil naročen. Radi tega s tem lojalno popravimo napad na železnarno Pinter z dostavkom, da se tvrdka kot taka ne briga za nobeno politiko in da posluje popolnoma nepristransko.

Mestno kopališče se v četrtek dne 3. maja zopet odpre in ostane za ta teden odprto kakor navadno v četrtek, petek in soboto.

Mariborske banke dne 1. maja ne poslujejo.

Razne novice.

Ponarejeni bankovci. V poslednjem času se pojavljajo po celi Evropi ponarejeni bankovci v velikem številu. Posebno so številni in dobro ponarejeni amerikan-

Inserirajte!

Zaradi nakupa drugega posestva se pogrebnik zavod in lepo posestvo 18 orolov v trgu Sv. Lenart v Slov. gor. takoj proda. Vpraša se pri posestniku Frnc Senekovič, Sv. Lenart v Slov. gor. 1-3 200

OVES

krompir, koruzo, opeko, cement, drva, premog, slamo seno vedno vsako množino ANDREJ OSET, Maribor. Aleksandrova c. 57, tel. 88 1-10 208

Proda se dobro ohranjen harmonij po ugodni cen. Vprašati: Gosposka ulica 50, pritličje. 2:9

Galanterijo, drobnarijo, vrvarske izdelke, šoago, okras za rakve itd. priporoča

na drobno na debelo DRAGO ROSINA Maribor, Vetrinjska ul. 26.

ski bankovci po 10 in 20 dolarjev, angleški po 10 funtov, rumunski po 500 lejev, poljski po 10.000 mark in italijanski po 50 lir. Vsled tako velike poplave ponarejenega denarja so izdale dunajske banke posebno knjigo z opisi vseh teh falzifikatov, da bi uradniki lahko ločili prave bankovce od ponarejenih. Knjiga ima sto strani.

Krojači in krojačice!

Razpošiljam krojne vzorce (muštre) za dame in gospode. Kroje izdelujem po doposlani meri in serijah normalnih mer. KNAFELJ ALOJZIJ strokovni učitelj za krojaštvo LJUBLJANA, Križevniška ulica 2/I. 1-2 228

Popolnoma zastonji!

sicer ne, pač pa po zelo znižanih cenah dobite raznovrstno blago za ženske in moške obleke, srajce, hlače, svilene in navadne rute, nogavice, kravate i.t.d. edino le pri tvrdki

M. Feldin, Maribor

Grajski trg št. 1 Vetrinjska ulica st. 1 Državni nameščenci velike ugodnosti! Krojači in šivilje poseben popust!

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje

Prvi jugoslovanski zavod za emajliranje pločevine V MARIBORU

emajlira:

kolesa, posamezne dele avtomobilov, pisalne stroje, pločevinaste tablice in ščite, pečne stene, otroške vozičke in postelje, nagrobne križe i. t. d.

JOSIP ŠKOF

pleskar, lakirnik in črkslikar

Maribor, Tržaška cesta 8 in Tezno 13.

Naročila se sprejemajo tudi: Tržaška cesta 8 in pri tvrdki Marini in Kresnik, Državna cesta 22.

Potrjim srcem javimo žalostno vest, da je naš dobri oče

g. Tomaž Reisman

posestnik in bišji mesar v Mariboru

danes dne 30. aprila 1923, ob pol 1. uri zjutraj previden s sv. zakramenti za umirajoče, po dolgi mučni bolezni v 76. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v sredo dne 2. majnika 1923, ob 2. uri popoldne iz mrtvašnice na starem župnijskem pokopališču v Mariboru.

Sv. maša zadušnica bo v četrtek dne 3. maja, ob 7. uri v Stolni cerkvi v Mariboru.

V Mariboru—Sv. Marjeta na Pesnici—Chicago, dne 30. aprila 1923.

Roza Reisman roj. Rubin,

sinaha

Tomaž Reisman, uradnik

Josip Reisman, banči uradnik sinovi

Albin Reisman, sped. uradnik